

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

STARÁ AEROVKA

HISTORIE...

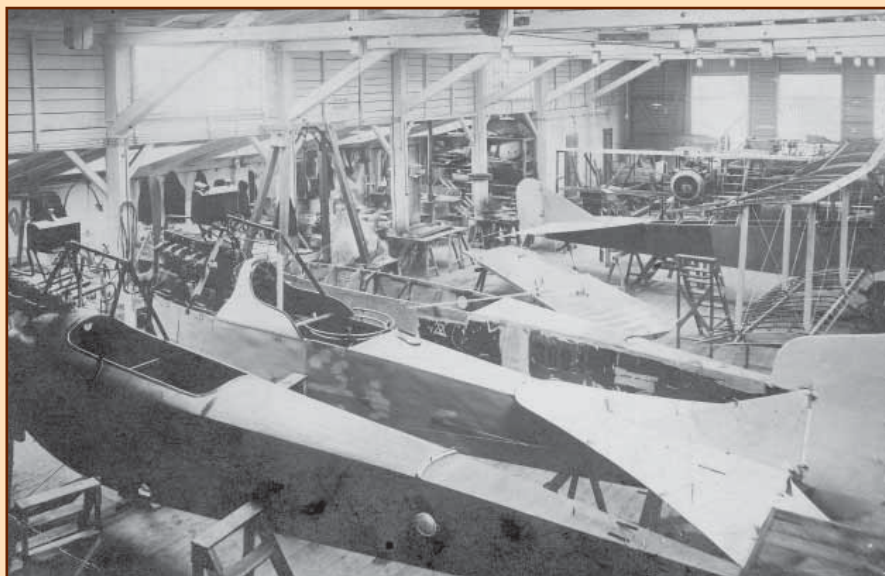
... A BUDOUCNOST

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

DRUHOU NEJSTARŠÍ ČESKOU LETECKOU TOVÁRNU ZALOŽIL V LEDNU 1919 VLADIMÍR KABEŠ

Továrna Aero
v Holešovicích
v r. 1920

Historie objektu Stará Aerovka

První roky po vzniku samostatného Československa byly mimo jiné spjaty s bouřlivým rozvojem leteckého průmyslu. Výsadní postavení v této oblasti měla především Praha. Zejména v první polovině 20. let minulého století nové letecké závody doslova chrlily nové a nové prototypy dosahující světové úrovně. Toto období je neodmyslitelně spjato rovněž s rozvojem pražských letišť, na nichž probíhala výstavba rozsáhlých komplexů moderních hangárů.

Továrnu AERO založil Vladimír Kabeš 10. ledna 1919 (od r. 1921 AERO, továrna letadel Dr. Kabeš). Tato druhá nejstarší česká letecká továrna začínala v zadním traktu čistící stanice v Bubenči opravami letadel z první světové války. Z těsných bubenečských prostor se firma záhy přestěhovala do dřevěných staveb v Holešovicích, které nejprve pronajala a pak koupila od německé opravny letadel Al-Ma. Zásadní roli v budoucím vývoji firmy AERO sehrála zakázka na výrobu série licenčních cvičných dvojplošníků Brandenburg, kterých sestavila pod označením A-1 celkem 35 kusů. Tato zakázka umožnila, aby se firma mohla věnovat vývoji a konstruktérským pracím na vlastních prototypech. Prvním letadlem vlastní výroby se stal stíhací dvojplošník A-2. Uprostřed rozmachu závodu, v noci na 5. listopadu 1921 vypukl v továrně požár, který zničil truhlárnu, oddělení pro opravy automobilů a dílnu stavby prototypů. Některé provozovny závodu musely být následně pro nedostatek místa dislokovány do jiných částí Prahy.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

**T. G. Masaryk a šefkonstruktér
Aero Ing. Antonín Husník**

**Ing. Antonín Husník vpravo před
letounem Aero A-18C**

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

Historie objektu Stará Aerovka

Do tohoto historického období spadá rovněž výstavba prvních montážních hangárů firmy AERO v prostoru jihozápadní části letiště Praha – Kbely. Firma AERO zde v roce 1920 zbudovala první dřevěný montážní hangár o ploše 600 m². Hangár v roce 1922 vyhořel, ale záhy byl obnoven. V roce 1923 následovala v bezprostředním sousedství výstavba prvního kovového montážního hangáru firmy AERO o ploše cca 1300 m². V hangárech probíhala závěrečná kompletace letounů a právě zde byly zalétávány všechny významné typy strojů AERO.

Aerovka zažívala bouřlivý rozmach, který ji finančně posílil natolik, že si mohla v r. 1923 postavit uprostřed polí ve Vysočanech moderní tovární novostavbu. V té době měla přes 570 zaměstnanců a pod vedením šéfkonstruktéra Antonína Husníka vyráběla letouny Aero A-12 a později řadu letadel dopravních i vojenských. Továrna zaznamenala v konstrukci letadel několik čs. prvenství.

Jako první postavila stíhačku, čistě dopravní kabinové letadlo i první dvoumotorový stroj. Po celou dobu své existence továrna vyráběla také leteckou výstroj a výzbroj a hlavní její neleteckou činností byla produkce známých automobilů téže značky.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

40. LÉTA PŘESUN NA LETIŠTĚ DO LETŇAN

Focke-Wulf Fw-189

Historie objektu Stará Aerovka

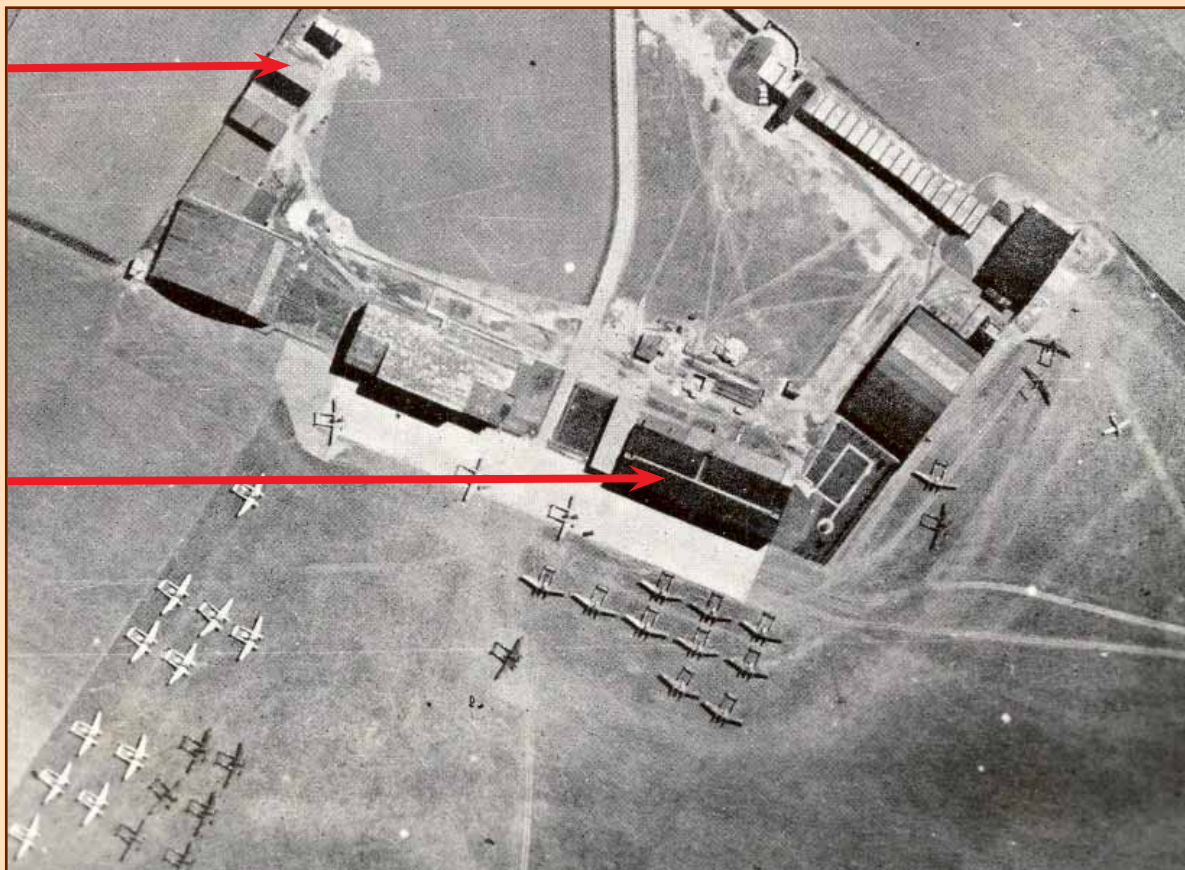
Dvojice výše uvedených montážních hangárů stála na kbelském letišti do konce třicátých let. V souvislosti s blížící se válkou a s ní spojeným nárůstem letecké výroby v Čechách bylo nutné zvětšit výrobní prostory a současně prodloužit vzletovou a přistávací dráhu kbelského letiště. Vznikl tak projekt na přemístění obou hangárů na blízké letňanské letiště a vybudování nového montážního areálu firmy AERO. K realizaci projektu ale došlo až po okupaci. Reorganizační zásahy Němců spočívaly mj. i ve zrušení hangárů továrny AERO na letišti ve Kbelích, které musely ustoupit rozšíření letištní plochy. Nové prostory pro montáž, seřizování a zalétávání dostala továrna na východním okraji letňanského letiště. Poslední vzlet 30. září 1940 znamenal konec činnosti továrny AERO na kbelském letišti. Hangáry byly přemístěny na nové místo, na jižní stranu letňanského letiště a současně proběhla dostavba dalších hangárů, budov a střelnice.

Areál montážních hangárů firmy AERO - Dr. Kabeš na letňanském letišti byl vybudován počátkem 40. let minulého století. Letňanské letiště bylo v té době středem leteckého průmyslu českého regionu a využívaly jej všechny letecké továrny v jeho okolí zejména LETOV, AERO a AVIA a následně ČKD PRAGA, které jej přímo obklopovaly. Všechny uvedené továrny v této oblasti vyráběly letadla sportovní, průzkumná, cvičná, stíhací a bombardovací řádově v tisíci kusových sériích. U firmy AERO byl v těchto letech dominantním montovaným typem Fw 189 a od roku 1942 Siebel 204 D. V regionu bylo v letectví zaměstnáno několik desítek tisíc lidí.

1. dřevěný hangár
zbudovaný ve Kbelích
v r. 1920

2. kovový hangár
zbudovaný ve Kbelích
v r. 1923

Během 2. světové války byly tyto hangáry přesunuty na letiště do Letňan.
(fotografie Letňanského letiště pořízená americkým průzkumným letounem v r. 1944)

Budoucnost objektu Stará Aerovka

Prvovýrobní montáž letadel skončila v hangárech Staré Aerovky de facto zprovozněním nových montážních hangárů AERO ve Vodochodech v roce 1953. Posledním montovaným typem ve Staré Aerovce bylo Aero 45, jehož výroba přešla do podniku LET Kunovice. Po znárodnění se Stará Aerovka dostala pod správu státního podniku LETOV a od roku 1954, kdy proběhla velká restrukturalizace československého leteckého průmyslu, byla Stará Aerovka převedena pod podnik Letecké opravny Kbely. V té době hangáry sloužily zejména pro demontáž a opravy vojenských letounů jimž dominovaly zejména různé typy stíhacích MiGů. V 80. letech minulého století byla v hangárech montována vojenská pozemní technika pro zabezpečení provozu na vojenských letištích. Tyto aktivity skončily s rokem 1989.

Areál Staré Aerovky, jehož součástí jsou i první dva hangáry firmy AERO z počátku 20. let minulého století, se dochoval do současné doby ve vzácné celistvosti, kterou lze doložit mimo jiné porovnáním snímků amerických průzkumných letadel se současnými leteckými fotografiemi. Kromě prvního kovového hangáru (dnes hangár č. 3) a prvního dřevěného hangáru (dnes hangár č. 6) se zde nachází komplex hangárů zbudovaných počátkem 40. let. Hangár č. 2 slouží dnes Aeroklub Praha-Letňany, hangár č. 1 se střelnicí byl od počátku 70. let v majetku Vojenských staveb, po jejich následném konkurzu tuto část areálu koupila firma Švecal, s.r.o. Třetí část areálu Staré Aerovky včetně obou nejstarších hangárů zůstala podniku Letecké opravny Kbely a po sloučení leteckých opraven Kbely a Malešice v roce 2003 byl areál převeden na podnik LOM PRAHA.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

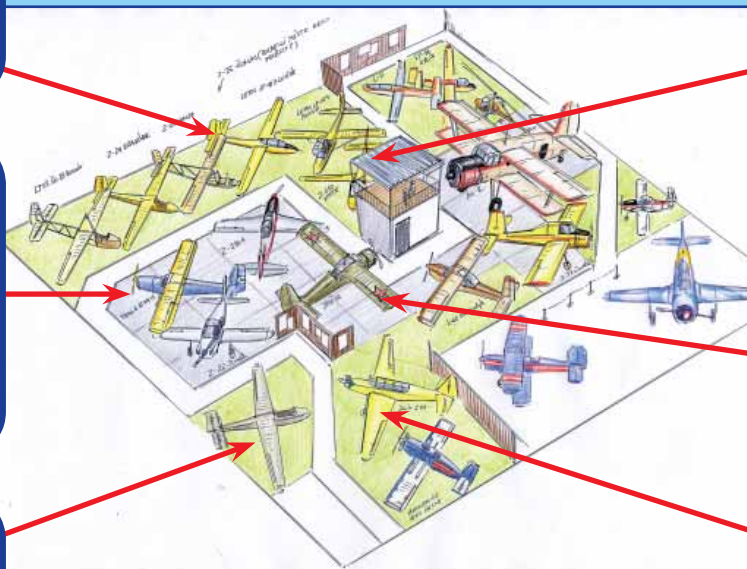
Letov LF-107 Luňák

Praga E-114M Air Baby

GbIIb Grunau Baby

Zlín Z-130 Kmotr

Jakovlev Jak-12

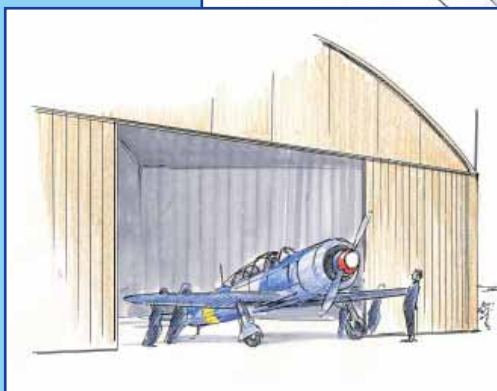
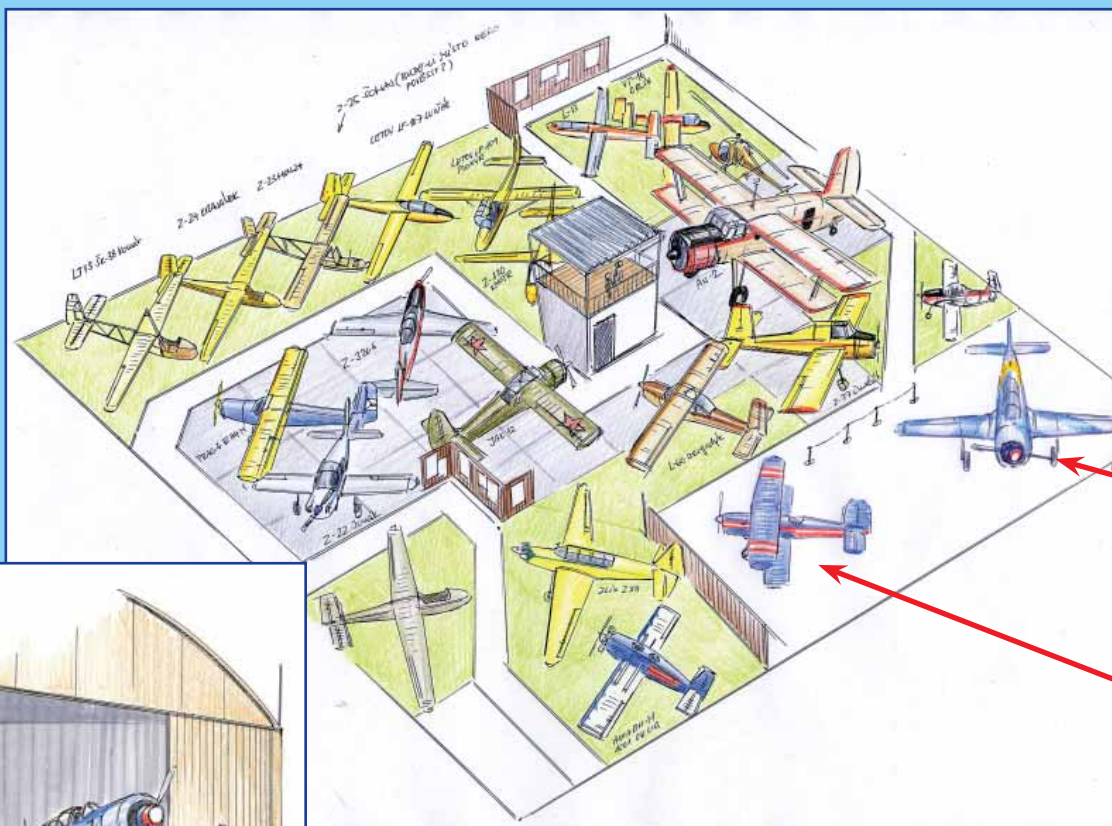

Zlín Z-XII

Nejzajímavější exponáty budoucí expozice aeroklubového létání

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

Zlín Z-126 Trenér

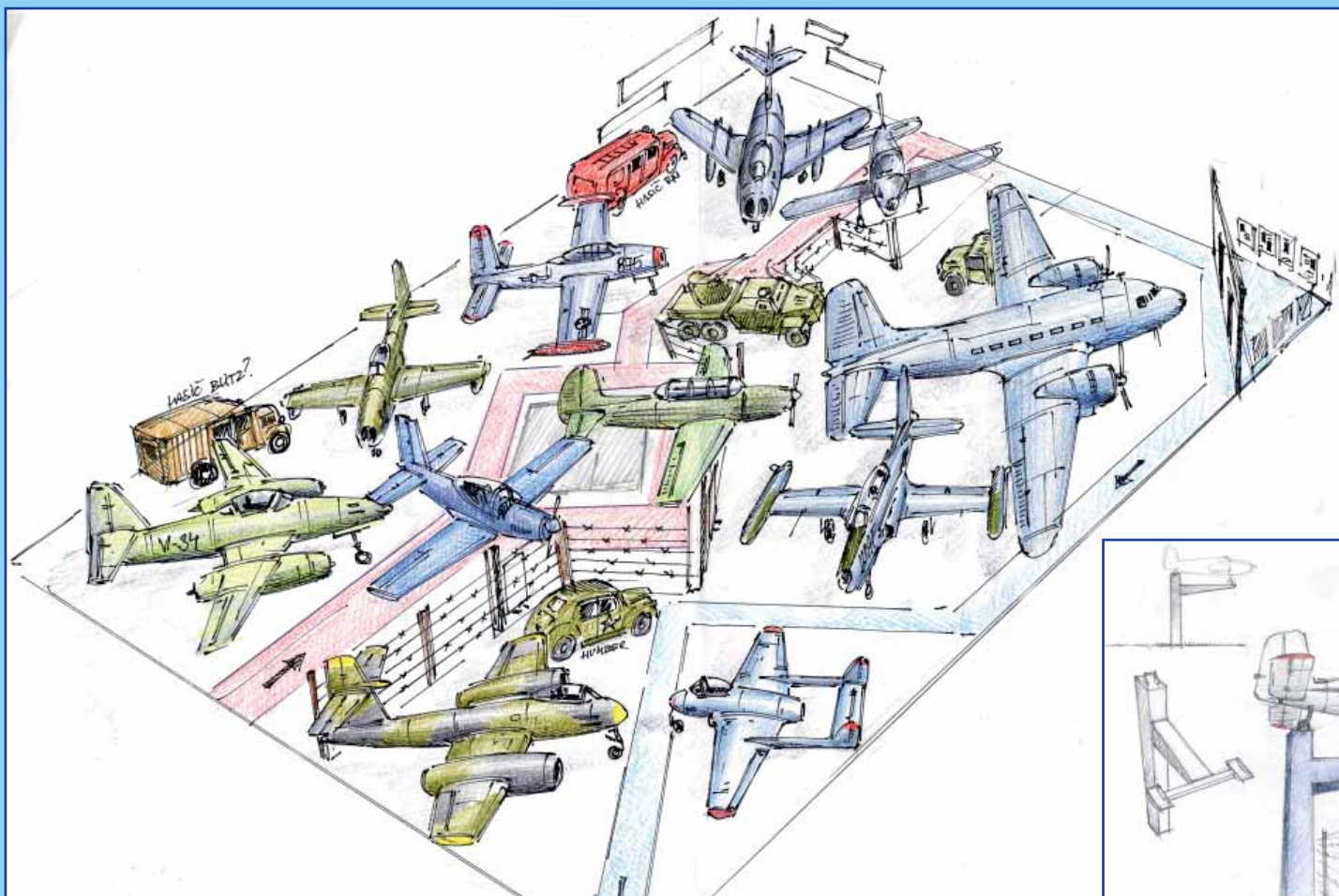

Let C-11

Aero C-104S

Létající exponáty Leteckého muzea Kbely

Budoucí expozice 1. generace proudových letadel
a historie úletů za hranice po únoru 1948

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

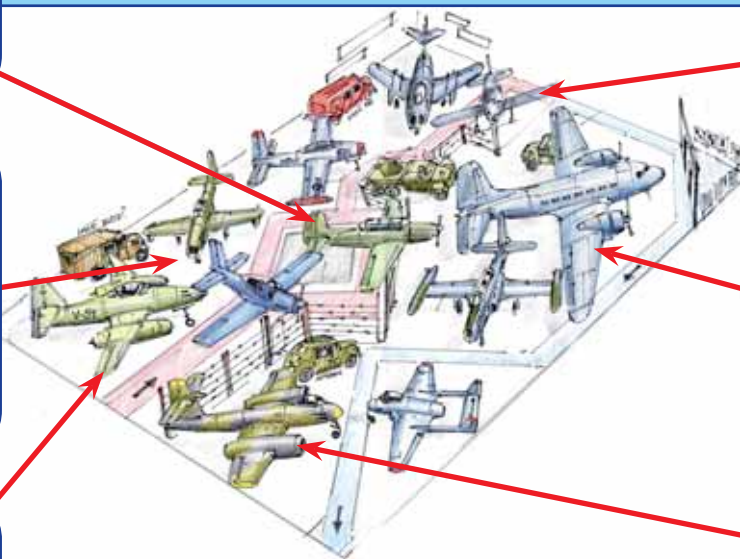
Zlín Z-226

Jakovlev Jak-17

Avia S-92 (Me-262)

Mráz M1C Sokol

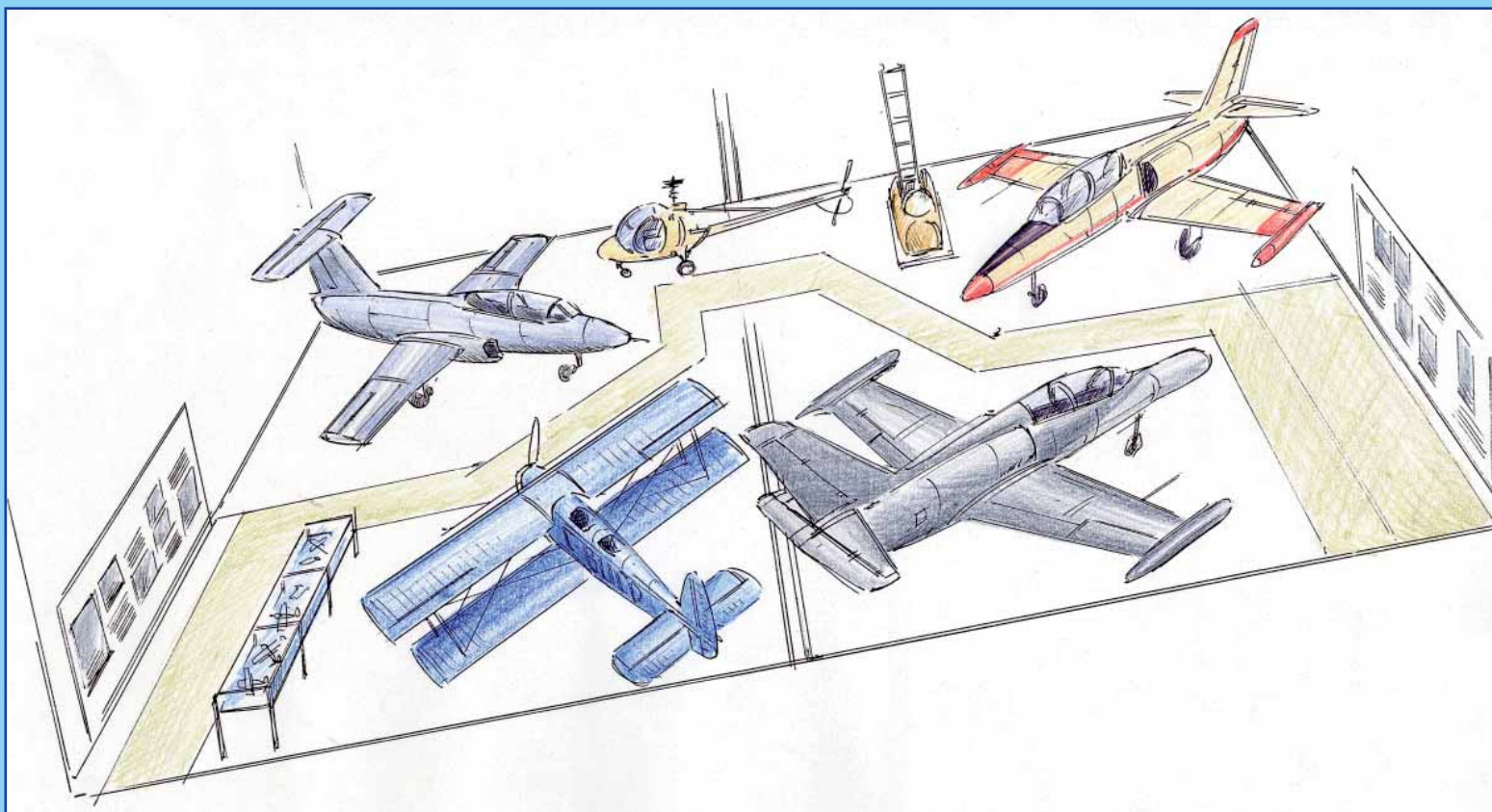

Douglas DC-3

Gloster Meteor

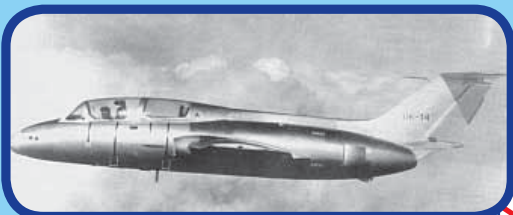
Nejzajímavější exponáty budoucí expozice
1. generace proudových letadel a historie úletů za hranice po únoru 1948

Budoucí expozice letounů továrny AERO

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

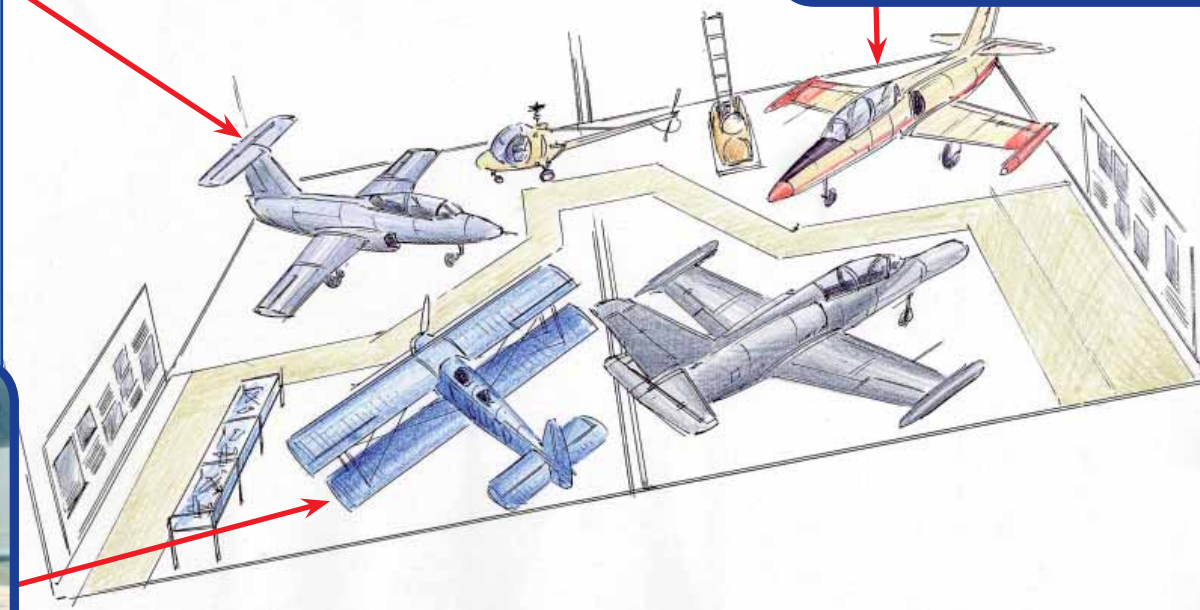

Aero XL-29 Delfin

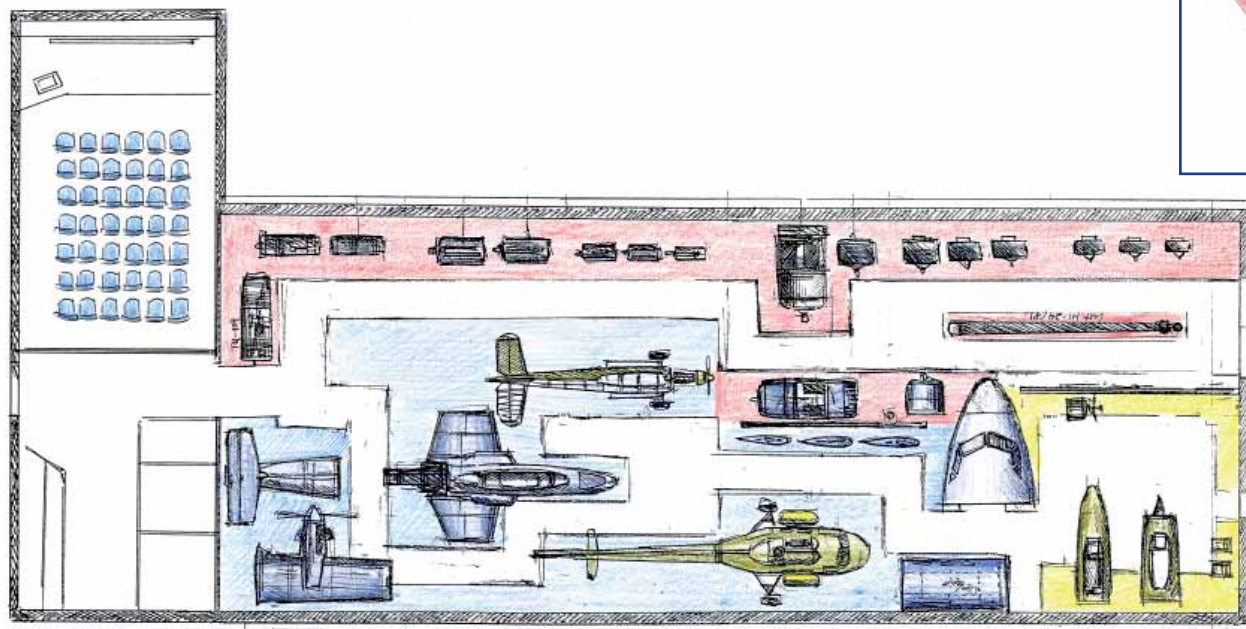
Aero XL-39 Albatros

Aero Ab11

Nejzajímavější exponáty budoucí expozice letounů továrny AERO

Edukativní hangár Ing. Husníka - vývoj leteckých konstrukcí

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

Budoucnost objektu Stará Aerovka

Areál Staré Aerovky představuje unikátní komplex prezentující architekturu spojenou jak s počátky československého letectví, tak s rozvojem letecké techniky v průběhu druhé světové války. Poté, co se uživatelem areálu Staré Aerovky stane Letecké muzeum Vojenského historického ústavu Praha, lze konstatovat, že v areálu Staré Aerovky bude vybudován unikátní muzejní komplex vycházející z původního účelu jednotlivých budov, jehož součástí bude mimo jiné návrat historických letounů firmy AERO do místa jejich vzniku. Pro trvalé uchování kulturního a technického dědictví ČR je zcela zásadní skutečnost, že Letecké muzeum VHÚ rozšíří své stávající kryté expoziční a depozitární prostory na dvojnásobek (z 5.903 m² na 11.882 m²). Vznikne tak moderní muzejní komplex odpovídající nejnovějším světovým trendům vystavování historických letadel, včetně části věnované létajícím exponátům. Návštěvník bude mít možnost přímo v rámci expozice spatřit jak údržbu letounů tak i jejich letové ukázky. Tento projekt bude akcentovat unikátní zachovalost areálu v celistvosti odpovídající stavu z roku 1941 i význam letectví pro historický rozvoj celé oblasti Kbely-Letňany. Spojením historických budov se sbírkovými letouny Vojenského historického ústavu Praha vznikne ojedinělý projekt připomínající technickou vyspělost československé konstrukční školy v oblasti stavby letadel i letištních objektů 20. století.